

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ  
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Είναι δεδομένο ότι το διαδίκτυο έφερε μια πιο ισότιμη πρόσβαση στη γνώση. Ζούμε ένα κύμα εκδημοκρατισμού της γνώσης. Παλιότερα, για να δει κανείς τη βιβλιοθήκη του Κέμπριτζ, έπρεπε να ταξιδέψει χιλιάδες χιλιόμετρα. Σήμερα, μπορεί να βρει τα βιβλία της από το γραφείο του. Παλιότερα, έπρεπε να έχει κάποιος λεφτά για να παρακολουθήσει μαθήματα του MIT <sup>1</sup>. Σήμερα, έρχονται διαδικτυακά στο σπίτι του.

Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά ... υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία : « Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ<sup>2</sup>, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική. Πραγματικά «τι να το κάνεις το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, αν δεν έχεις Αλτσχάιμερ;» Αν όμως αποκτήσεις, το πρώτο που ξεχνάς είναι τα «παιδάκια της Αφρικής». Η τρίτη γκρίνια έχει να κάνει με το διαβόητο «ψηφιακό χάσμα». Βέβαια, καμιά τεχνολογία, καμιά επιστημονική επανάσταση δεν διαχέεται αμέσως σε όλη την υφήλιο. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε την πρώτη Βίβλο το 1455<sup>3</sup> ωστόσο στην Ελλάδα η τυπογραφία ήρθε στις αρχές του 19<sup>ου</sup> αιώνα. Όσο για το τυπωμένο βιβλίο, ακόμη πασχίζουμε να γίνει κτήμα του ελληνικού λαού. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί. Εξάλλου, αυτοί που μιλούν για ψηφιακό χάσμα στην Αφρική πρέπει να αναλογιστούν ποιο είναι το τυπογραφικό χάσμα του δυτικού κόσμου με την Αφρική.

Πολύ περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να μετέχουν ισότιμα στην κοινωνία της γνώσης και πλέον όχι μόνον ως αναγνώστες, αλλά και ως συγγραφείς. Στον κυβερνοχώρο, οικονομικά και τεχνολογικά, όλοι βρίσκονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης. Στο διαδίκτυο, το άρθρο ενός δημοσιογράφου είναι εξίσου προσβάσιμο με το άρθρο ενός πιτσιρίκου.

Δηλαδή, τα δίκτυα επικοινωνιών ισοπεδώνουν παλιές ιεραρχίες της βιομηχανικής κοινωνίας και απομένει να δούμε αν θα συνθέσουν νέες. Στον κυβερνοχώρο λειτουργεί καθένας σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις δυνατότητές του. Αυτό όμως δημιουργεί έναν **κατακερματισμό** της εμπειρίας που τρομάζει πολλούς. Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα. Από την άλλη, όλη αυτή η πληθώρα διαθέσιμων πληροφοριών **μετατρέπεται** σε άγχος. «Πληροφοριακό άγχος» το ονομάζουν κάποιοι ψυχολόγοι: «να προλάβω να δω το ένα, να διαβάσω το άλλο, να μην χάσω το τρίτο, ώστε να μην είμαι εκτός θέματος και εκτός της κοινότητας όπου ζω και λειτουργώ». Αυτό το άγχος είναι λογικό να υπάρχει και να μεγεθύνεται, όσο μεγαλώνει το ποσό των πληροφοριών που όλοι έχουμε διαθέσιμες.

Όλα αυτά είναι πραγματικά, αλλά το ίδιο θα έλεγε κι ένας μοναχός του Μεσαίωνα βλέποντας την πλημμύρα των αιρετικών κειμένων που άρχισαν να βγαίνουν από τις τυπογραφικές μηχανές. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πληροφορική επανάσταση είναι σε μετάβαση και κάθε επανάσταση σε μετάβαση **διασπείρει** σύγχυση. Το παλιό δεν έχει πεθάνει και το καινούργιο δεν έχει γεννηθεί.

Πάσχος Μανδραβέλης. Από τον ημερήσιο τύπο (διασκευή)

1. MIT: Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης.
2. Αλτσχάιμερ: Νόσος με κυριότερο σύμπτωμα την απώλεια της μνήμης.

**A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε. (100-120 λέξεις)

**Μονάδες 25**

**B1.** «Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα». Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου.

**Μονάδες 10**

**B2. α)** Να αναφέρετε δύο τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου. («Σ' αυτόν τον υπαρκτό [...] με την Αφρική»).

(Μονάδες 4)

**β)** Να βρείτε τη δομή της ίδιας παραγράφου. (Μονάδες 3)

**Μονάδες 7**

**B3. α)** Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«Πληροφοριακή Βόμβα»

«Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;»

«Πληροφοριακό άγχος»

(Μονάδες 3)

**β)** Να βρείτε στο κείμενο πέντε παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας. (Μονάδες 5)

**Μονάδες 8**

**B4. α)** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

**πιθανών, ξεχνάς, κατακερματισμού, μετατρέπεται, διασπείρει.**

(Μονάδες 5)

**β)** Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

υπαρκτό, άρνηση, σίγουρος, προσβάσιμο, λογικό.

(Μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

**Γ1.** Ως ομιλητής σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου. (500-600 λέξεις)

**Μονάδες 40**

### ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

**A.** Το κείμενο αναφέρεται στην αλλαγή του τρόπου διάδοσης της πληροφορίας από το διαδίκτυο δεδομένου του εκδημοκρατισμού που έφερε στη γνώση. Ωστόσο κάποιοι εκφράζουν επιφυλάξεις για το ενδεχόμενο εμφάνισης κινδύνων στο μέλλον, τον τεχνολογικό αποκλεισμό των υπανάπτυκτων χωρών και το πληροφοριακό χάσμα που

δημιουργείται ανάλογα με τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο. Ωστόσο, ο αρθρογράφος δεν θεωρεί απολύτως βάσιμες αυτές τις επιφυλάξεις. Αντιθέτως, εξαίρει τη συμβολή του διαδικτύου στην ανάπτυξη ισοτιμίας και ισηγορίας ανάμεσα στους χρήστες, καθώς ο δέκτης είναι ταυτόχρονα πομπός – συγγραφέας. Παρ' όλα αυτά ενδέχεται η γνώση να κατακερματιστεί, να τεθεί σε κίνδυνο η ενότητα της κοινότητας και να δημιουργηθεί «πληροφοριακό άγχος» λόγω της μεγάλης προσπάθειας για κατανόηση του τεράστιου όγκου πληροφοριών. Είναι επόμενη η πρόκληση σύγχυσης λόγω της μετάβασης σε μια νέα εποχή, αλλά κάτι αντίστοιχο αντιμετώπισε η ανθρωπότητα και κατά το Μεσαίωνα.

**B1.** Βασικό χαρακτηριστικό μιας κοινότητας είναι τα κοινά στοιχεία που συνδέουν τα μέλη που την απαρτίζουν. Απαραίτητη προϋπόθεση, λοιπόν, είναι τα μέλη της να έχουν κοινές ανάγκες, τόσο καθημερινές όσο και πνευματικές, καθώς επίσης να έχουν αποκτήσει κοινές αντιλήψεις, εμπειρίες και απαιτήσεις. Σε μια διαδικτυακή κοινότητα όμως συμβαίνει το αντίθετο. Εκεί ο καθένας λειτουργεί σύμφωνα με τις δικές του ανάγκες και ιδιαιτερότητες, θέτοντας σε κίνδυνο την ενότητα (του συνόλου)/της κοινότητας. Συμπερασματικά είναι απαραίτητο η διαδικτυακή κοινότητα να έχει κοινά χαρακτηριστικά με την παγκόσμια ώστε να υπάρξει κοινή νοοτροπία και συνοχή.

**B2. α)** Δύο τρόποι ανάπτυξης της παραγράφου είναι:

- ανάπτυξη με παραδείγματα στο χωρίο: «Ο Πολ Βιρίλιο για παράδειγμα...Βόμβα».
- ανάπτυξη με διαίρεση, όπου διαιρετέα έννοια είναι οι «γκρίνιες» και διαιρετικά μέλη είναι: «Η μια είναι...ανάπτυξή της», «Η δεύτερη... Αφρικής», «Η τρίτη...ψηφιακό χάσμα».

**β)** Η δομή της παραγράφου είναι:

Θεματική περίοδος: «Σ' αυτόν...τρεις γκρίνιες»

Σχόλια / λεπτομέρειες: «Η μία είναι...με την Αφρική»

Περίοδος κατακλείδα: Δεν υπάρχει

**B3. α) «Πληροφοριακή Βόμβα»:** Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για εμφατική απόδοση του τίτλου του βιβλίου που έγραψε ο Βιρίλιο. Η λειτουργία τους είναι μεταφορική.

**«Τι να το κάνω...πυρετός;»:** Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για την απόδοση του ευθέως λόγου που δίνει ζωντάνια και καθιστά το λόγο κατανοητό.

**«Πληροφοριακό άγχος»:** Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται για την ανάδειξη του όρου που εισάγεται από την επιστήμη της ψυχολογίας.

**β)** Παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας είναι:

1. Ζούμε ένα κύμα εκδημοκρατισμού
2. ορθώνονται τρεις γκρίνιες
3. η τυπογραφία ήρθε στις αρχές
4. η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί
5. δημιουργεί κατακερματισμό της εμπειρίας

**B4. α)**     πιθανών: ενδεχομένων  
              ξεχνάς: αμελείς  
              κατακερματισμό: διάσπαση, διασκορπισμό  
              μετατρέπεται: μεταλλάσσεται  
              διασπείρει: σκορπά

**β)**           υπαρκτό: φανταστικό  
              άρνηση: αποδοχή  
              σίγουρος: επιφυλακτικός, αβέβαιος  
              προσβάσιμο: δυσπρόσιτο  
              λογικό: παράλογο

**Γ. Σχεδιαγραμματική Ανάπτυξη Θέματος Έκθεσης**

Δεδομένο: Διαδίκτυο

Ζητούμενο 1: Υπηρεσίες που προσφέρει στη διάδοση της γνώσης.

Ζητούμενο 2: Τρόποι δημιουργικής αξιοποίησης στο πλαίσιο του σχολείου.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Δημόσια ομιλία

Πρόλογος

Προσφώνηση

Αξιότιμοι καθηγητές, Αγαπητοί Συμμαθητές,

Αφόρμηση ομιλίας: Διχογνωμίες αναφορικά με την επικινδυνότητα των νέων τεχνολογιών τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία. Οι νέες όμως τεχνολογικές ανακαλύψεις έχουν ανθρωποκεντρικό στόχο και η χρήση τους πρέπει και δύναται να εξυπηρετεί τη βελτιστοποίηση της ζωής των πολιτών. Το πιο αμφιλεγόμενο επίτευγμα από αυτά είναι το διαδίκτυο με πολλούς υπέρμαχους αλλά και πολέμιους.

Μεταβατική:

Ωστόσο οι πολυδύναμες ιδιότητές του, που ξεπερνούν τα παραδοσιακά ΜΜΕ, το καθιστά πολύτιμο εργαλείο γνώσης ενώ σημαίνουσα κρίνεται η αξιοποίησή του σ' όλα τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα.

Κυρίως θέμα

Ζητούμενο 1:

Θ.Π.: Η σπουδαιότερη χρηστικότητα του εντοπίζεται στην ευκολότερη κατάκτηση της γνώσης.

1. ενημέρωση για τα τρέχοντα θέματα της επικαιρότητας (γεγονότα αναδυόμενα από την καθημερινή ζωή/πολιτικά συμβάντα/ δικαιώματα/ υποχρεώσεις/ νέες συνταγματικές ρυθμίσεις/ οικονομική πληροφόρηση)
2. εκπαιδευτική επιμόρφωση (χώρος άντλησης πάμπολλων μαθησιακών δεδομένων, αφού δίνει τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε αρχεία μουσείων/ βιβλιοθηκών/ εκπαιδευτικών οργανισμών πάσης φύσεως)
3. τρόπος διάδοσης της επιστημονικής γνώσης με εκλαϊκευμένο τρόπο (και αυτό γιατί τα πορίσματα της επιστήμης παρουσιάζονται απλουστευμένα)
4. διάδοση της πολιτιστικής κουλτούρας (προγενέστερης και επικαιρικής, επειδή συνιστά πολυδύναμο τρόπο προβολής καλλιτεχνικών δρωμένων αλλά και έναυσμα έκφρασης για τους δέκτες)

Ζητούμενο 2:

Θ.Π.: Οι παραπάνω λειτουργικότητές του το αναδεικνύουν σε βασικό εκπαιδευτικό εργαλείο.

1. χρησιμοποίησή του (λόγω της αμφίδρομης επικοινωνιακής του διάστασης) ως ενός πολυδύναμου διδακτικού μοντέλου που η

παντοκρατορία της αυθεντίας του δασκάλου και του ενός εγχειριδίου θα δώσουν τη θέση τους στην πολλαπλότητα των μαθησιακών πηγών.

2. εφαρμογή του στην τέλεση διαδικτυακών εργασιών (ερευνητικές/ διαθεματικές «project» με σκοπό την άσκηση κριτικής ικανότητας των μαθητών/την ενίσχυση της κοινωνικοποίησής τους/ την καλλιέργεια της αυτενέργειας και της πρωτοβουλίας.

3. αξιοποίησή του και για διδακτικούς στόχους (ανανέωση του παραδοσιακού τρόπου παράδοσης/ διαδραστικός πίνακας/ παρουσιάσεις «power point» που θα περιέχουν σχετικό οπτικοακουστικό υλικό με τη διδασκόμενη ύλη)

4. δημιουργία επίσημης ιστοσελίδας σχολείου (που θα δίνει την ευκαιρία επικοινωνίας με άλλα σχολεία με απόρροια την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών τόσο με σχολεία του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού)

5. χρήση όμως της προαναφερθείσας ιστοσελίδας και για ενδοεπικοινωνιακούς – μαθησιακούς λόγους (α. ανάρτηση χρηστικών ανακοινώσεων αναφορικά με τη λειτουργία του σχολείου – εξετάσεις/ εκδρομές/ βαθμολογία β. ξεχωριστή σελίδα για κάθε μάθημα στην οποία θα υπάρχουν σε ψηφιακή μορφή πρόσθετες συνδέσεις για την ύλη/ επιπλέον ασκήσεις/ παιχνίδια στρατηγικής προσέγγισης των μαθημάτων)

#### Επίλογος

Γενικότερο συμπέρασμα/ προϋποθέσεις γόνιμης εφαρμογής των παραπάνω:

1. Αλλαγή νοοτροπίας σε σχέση με το διαδίκτυο/ μη αποκλειστική ταύτισή του με διασκέδαση και κοινωνική δικτύωση
2. Υλικοτεχνικές υποδομές στα σχολεία/ επιμόρφωση καθηγητών για ουσιαστική συμβολή τους στο εκσυγχρονισμένο διαδικτυακό σχολικό πλαίσιο.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

**Επιμέλεια: Ευαγγέλου Μαρία, Μαμέκας Ηλίας, Πούτου Λουκία, Χανιώτη Νίκη**